

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Duminică, 13 Iunie 2021 17:50 -

Din RI serie Nouă, Tomul XXV, no.3-4, mai-august 2014, pag. 213-233, semnat de domnul Șerban Papacostea și intitulat „Țările Române- emergență și cristalizare statală. Istorie și geopolitică: geneza statului în trecutul românesc”, deducem că Hanatul Hoardei de Aur și expresia ei politică locală, mini-hanatul din Bugeac au avut mai degrabă un rol pozitiv în contrabalansarea puterilor maghiare și polonă, până la emergența sultanatului otoman și în constituirea principatelor medievale române, dar și în conservarea identității lor politice distincte și naționale, aflate sub o continuă presiune maghiară, bulgară, turcă (ȚR), respectiv polonă/ruteană, maghiară, turco-tătară (Moldova).

Iată de ce memoria populară îl înregistrează pe principele din Bugeac numit Atlamos (Othlamos), cumnat al hanului din Sarai probabil drept Toma Alimoș, „boier sau haiduc din Țara de Jos” (a Moldovei). El cade într-o luptă cu valahii principelui Nicolae Alexandru, fiind capturat prizonier și executat prin decapitare (pare-se pe la anul 1345).

Probabil este momentul de expansiune al ȚR spre gurile Dunării și Marea Neagră, cu controlul unor cetăți de pe Dunăre, unele preluate poate de la negustori genovezi (Chilia Veche?).

Se pare că și principii transilvani (Ladislau Khan, probabil acel Laszlo craiul de la Semion Dascălu ?) și comiții secui încearcă o expansiune spre Dunăre și mare, în detrimentul celor din Bugeac, care nu rămâne fără contra-riposte. La fel, insuficient documentate. Într-o perioadă de incipiență a statului moldav, posibil în conjuncție cu ȚR, deci tot spre anul 1345 (căci o sursă maghiară pare a-l menționa pe Atlamos/Othlamos drept cumnat al hanului cel mare din Sarai). Despre ampla ofensivă anti-tătară (de la Halici până la Dunăre) a mai scris Matei Cazacu, tot în Cahiers Balcaniques 21, pag. 104-105, în anul 1994.

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Duminică, 13 Iunie 2021 17:50 -

Totuși, deși reduse pe moment la "tăcere",, incursiunile celor din Bugeac nu vor înceta în viitor.

Cu complicitatea marilor boieri din ȚR ei vor face incursiuni până în Serbia și banatul Timișoarei, având cale liberă atât la nord, cât și la sud de Dunăre, prin lunca fluviului. Iar cu complicitatea boierilor din Moldova, au cale liberă spre granița cu Polonia, staționând pare-se la sud de Fălticeni, unde o măgură pare a purta amintirea lor: Dealul Tătărușilor. La fel, ei circulă nestingheriți și chiar neștiuți prin lunca Siretului, staționând ziua pe teritoriul Moldovei și atacând noaptea localitățile de graniță ale Poloniei. Iar spre Ardeal trec prin pasurile carpatine fără stavilă practic, staționând în perioade de inter-regnum și câțiva ani (odată circa 2 ani) în estul Transilvaniei. Astfel că tentativele de partajare ale Moldovei între Polonia și Ungaria rămân doar la statut de intenție și discuții regale. Dacă nu ar fi cooperat, ȚR și Moldova riscau contra-riposte mult mai dure.

Nu este exclus ca Bugeac să fi fost o zonă de multilingvism și de confluențe etnice, căci nu excludem ipoteza ca cei stabiliți în Bugeac să nu fie numai nogai, ci și un amestec complex tătaro (mongolo-)-ardelean-valaho-moldovenesc și iată de ce: putem citi numele Cantemir și drept Kant-emir (aliați-confederați din zona Rodna metisați în timp ?) ori Temir-khan (cum ar fi mai normal). Evident, doar o presupunere... Căci cei mai mulți din colonia germană Rodna au ajuns probabil în Asia (predominant în zona Kirghiză ?). Dar dacă s-ar fi și metisat oare ori în Bugeac, ori pe Volga ?

În această nouă perspectivă, Bugeac pare un ținut locuit predominant de "cholo"; (metiși multilingvi: "ai noștri, ca și ai voștri",. Căci ei sunt reduși adesea la tăcere, dar niciodată lichidați complet). Iar mini-hanatul de acolo, drept un stat semi-valah (ori cel puțin cooperant sau tributar), aflat sub oblăduirea Hanatului Hoardei de Aur în numele căruie acționa de fapt politic și militar. Ei trebuie priviți drept jandarmi (sau oarecum justițieri), având un rol de control militar, de presiune politică și fiind poate și o sursă de mercenariat .

Acestea sunt mai degrabă supoziții și nu afirmații total argumentate.

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE și Gheorghița N. Dobre din surse scrise și internet